

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Epistolarvm [epistolarum] D. Philippi Melanchthonis Farrago

Melanchthon, Philipp

Basileae, 1565

VD16 -M3220

Marchionis Brandenburgensis electoris ad Sigismundum Poloniae regem
epistola

[urn:nbn:de:bsz:31-312770](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-312770)

h/ll
Sane facit magis

nostros leuari, quos pater in nobis docēdis iam fa-
 cit nō exiguos. Ago itaq; tibi gratias: ac polliceor,
 me, quantum ingenio ac diligentia prestare pos-
 sum, daturum esse operam, ne te beneficiorū tuo-
 rum poeniteat. Vale.

Marchionis Brandeburgensis Electoris
 ad Sigismundum Poloniae re-
 gem Epistola.

I, 55.

Sereniss. atq; inclyte Rex, & carissime pater,
 cum scirem Regiā dignitatem uestram ut ceteris
 heroicis uirtutibus, ita & amore Christianae pie-
 tatis ac ueritatis excellere: non dubitauī ad eam
 de mea uoluntate scribere, me pio consilio, & ea
 moderatione quae Christianū principem decet, in
 Ecclesijs meae ditionis quaedā manifesta uitia cor-
 rectorum esse. Quia in re non populi affectib; aut
 alienis exemplis moueor: sed existimo ad eorum
 officium pertinere, qui praesunt, inspicere Ecce-
 sias, praesertim tali tempore, cum dissensionibus
 motis praefici idoneos doctores necesse est: & ra-
 tio ineunda, ut ueris modis autoritas religionis &
 disciplinae retineatur. Eaq; moderatione uti de-
 creui, ut non solum nihil contra Catholicam Ec-
 clesiae Christi sententiam recipiam, à qua nulla un-
 quam uis me auellet: sed etiam ne quid autoritati
 Episcoporum detrahā. In hanc sententiam cum
 Germanicè ad R. V. D. nuper scripserim, fortasse
 quidam

diuini interpretati sunt literas, nec satis exposue-
 runt R. V. D. consilij mei rationem. Quare acci-
 disse iudico, ut paulo aliter quàm expectaram re-
 sponderetur. Cum autem R. V. D. ea pietate ama-
 re & colere perpetuò decreuerim, quam filius o-
 ptimo debet patri: maxime cupio eam reliquam ui-
 tam meam, tum uerò & consilia mea in Republ.
 R. V. D. probari. Itaq; duxi copiosius R. V. D. ex-
 ponendam esse meam mentem, & purgandam in-
 constantie aut mutati iudicij suspicionem. Proin-
 de rogo, ut hanc meam Epistolam paterno animo
 R. V. D. legat: sibiq; persuadeat, me ab officio filij
 nunquam discessurum esse. Semper ita sensi, nul-
 lum esse maius decus, quàm in uera religione, ue-
 roq; cultu Dei constantiam. *Que* sententia sic
 est infixæ animo meo, ut non simulatis aut fuc-
 sis officijs, sed uerè colendam esse Christianam pie-
 tatem semper statuerim. Quare non raro deploro
 Ecclesiæ morbos eam ueteres, tum nouos: & ar-
 dentissimis uotis emendationem optaui. Nec enim
 negari potest, quosdam etiam ueteres morbos in
 Ecclesiæ hæere. Disciplina uetus laxata est,
 multæ superstitiones in tanta pontificum negli-
 gentiâ & pastorum inscitia receptæ sunt. Nonni-
 hiletiam præsertim discordiæ concusserunt Eccle-
 siam. Ego igitur hætenus eam grauitatem præsti-
 ti, ut nec abusus probarem, aut crudeliter defende-
 rem, ut

N rem, ut

rem, ut faciunt alij: nec fanaticis opinionibus in
 meaditione locum præberem. Habeo utriusq; rei
 honestam, grauem et piam causam, nec inuito hoc
 iudicium. Cumq; uideo opus esse ut sanciatnr disci-
 plina, et præficiantur ut Ecclesijs boni doctores,
 suscepi eam curam, ut sciat populus in tantis dis-
 scordijs, quid amplecti, quid fugere debeat. Quis
 in re quadam in utraq; parte uia moderor, ut à ca-
 tholica Ecclesia Christi non discedam, nec de au-
 toritate Episcoporum quidquam detrahā. Nam
 nisi aliquid moderari uelim, manifesta flagitia pro-
 bandæ esse, et iniusta seuitia exercenda: quæ uero
 utranq; ab ijs alienissimum esse debet, qui uerè, nõ
 simulatis aut fucosis officijs religionem colunt.
 Hæc cum ita fins, spero me constantiam præstare
 dignam bonis uiris, et uerè amantibus religionē.
 Nusquā enim discedam à scopo, uidelicet à senten-
 tia catholica Ecclesiæ Christi. Quod uerò mihi
 exempla quorundam uiciorum principum pro-
 ponit R. V. D. qui multam mutationem admisertūt:
 sepe cū illis ipis de tota religione collocutus sum.
 idemq; uterq; optabat, ut æquitate pontificia ressi-
 tueretur Ecclesiarum concordia, emendatis qui-
 busdam abusibus. Socer meus etiā paulo ante mor-
 tem grauis, de ea re deliberationes habuit. Vide-
 bat enim solitudinem fieri in Ecclesijs suis, nisi uel-
 let iniustā seuitiā exercere: a qua abhorreere cum
 ut

ut erat iusticie amans, animaduerti. Nec modera-
 tionem illam iudicabat esse aut secessionem ab Ec-
 clesia, aut seunionem ab ijs qui presunt, aut à re-
 liquo nomine Christiano. Quare existimet R. V.
 D. me non ita in hanc causam ingressum esse, ut a-
 liorum bonorum principum iudicia aut exempla
 non attenderim. Si qui autem fortasse aut asperio-
 res sunt, ut esse non multos uidemus, qui sine disci-
 mine omnes abusos, omnia errata inmanitate sup-
 pliorum stabiliunt: horum exempla nec antè se-
 cutus sum, nec unquam imitanda esse duxi. Nec
 profecto cõsensum Ecclesiæ conspirationẽ esse, ad
 iniustã seuitiã exercendã, unquã existimaui. Qua-
 re etiã si lenior alicubi uideor, nõ propterea uel ab
 Ecclesia, uel à reliquo nomine Christiano distiuctus
 sum. Nã et uerũ cõsensum catholicæ Ecclesiæ Chri-
 sti amplector, q̄ extat in scripturis Apostolicis, in
 ueterib. canonib. et probatæ fidei scriptorib. et pol-
 licitum me Synodo, si quãdo ritè cõueniret, nõ de-
 futurũ esse. Nec desunt mea officia ulla in re cõmu-
 ni trã tranquillati. Nec fortũas tantũ meas ad societatis
 defensionẽ Christiani orbis, sed etiã operã in re mi-
 litari contuli antea, et adhuc offero. Nec à me ipse
 discedã, neq; unquã uoluntatẽ hãc mutabo. Quare
 si uoluptati fuit R. V. D. antea mea coniunctio et
 affinitas, quã quidem mihi dulcis, et honorificam
 esse profiteor: spero hãc quoq; meam uoluntatem

perpetuò iucundam R. V. D. esse debere, quæ semper habebit (Deo dante) generum amantem Christianæ religionis, concordie Ecclesiasticæ, tuenti consensum catholicæ Ecclesiæ Christi, synodis asfemicentem, abhorrentem toto pectore à fanaticis opinionibus, damnatis iudicio Ecclesiæ catholicæ, Christi gerentem arma pro communi nomine Christiano. An qui sic affectus est, accusari poterit desertionis Ecclesiæ? Aut illi uidentur potius coniuncti Ecclesiæ, qui sine ulla ueteri autoritate receptos abusus defendunt, ignotos ueteri Ecclesiæ: qui Neromanã seuitiam in pios exercent? Nos non uidemur, qui non nullo cum periculo tuemur uerum Ecclesiæ consensum: qui populo ueros cultus proponi curamus, & ab iniusta seuitia abstinemus. Spero planè iudicium & R. V. D. & Synodi nobis æquius fore, quam ut moderationes & leuitatem nostram improbet. Quod uerò hortatur R. V. D. ut expectem Synodum: fateor me hæc consilia aliquandiu Synodi expectatione distulisse. Quid enim communi concordia optatius esset? Sed hanc moram Ecclesiæ expectare non possum, quæ interea dissiparentur, & in solitudinem ac uasitatem redigerentur, si eas non constitueremus. Explorata mihi est uoluntas Caroli Imperat. Domini nostri clementiss. quem scio magna contentione à Clemente & Paulo 111. petiisse,

tiſſe, ut quamprimū Synodus haberetur: & ritē
 cognitīs rebus, concordia conſtitueretur. Sed Pon-
 tifices non ualde appetunt Synodos, & fortāſſe re-
 gum iudicia non ſine cauſa metuunt: ſed tamen ſi
 quæ erit alioqui Synodus, non deerit ei meum offi-
 cium. Habet R. V. D. meam purgationem, & per-
 petuæ uoluntatis teſtimonium. Illa pars Epiſto-
 le maiorem etiam dolorem nobis attulit, quæ que-
 ritur nos rem indignam à R. V. D. petiſſe: ac uide-
 mus eam partem non in eam ſententiā intellectā
 eſſe, in quam à nobis ſcripta eſt. Nos ſemper, etiam
 ante hanc noſtram aſſinitatem, laudare magnitu-
 dinem animi & conſtantiam R. V. D. ſoliti ſumus,
 quam poſtea multo magis eſſe prædicauimus.
 Sed ſcio etiam R. V. D. ad hanc uirtutem adiun-
 xiſſe alias multas, bono principe dignas: amorem
 uirtutis, Chriſtianam pietatem, iuſticiam, clemen-
 tiā: propter has uirtutes libenter meum conſiliū
 ſignificauī R. V. D. ac ſpero eam non improbatu-
 ram eſſe hanc meam uoluntatem in moderandis
 abuſibus quibuſdam: ob illam grauiffimā cauſam,
 ne diſſipentur Eccleſiæ noſtræ, quod futurum eſ-
 ſet, ſi manifeſta uitia defenderentur. Cum autem
 cupiam conſuetudinem cariſſimæ coniugis meæ
 mecum, ſuauiffimam eſſe ipſi, quæ ſemper fuit (&
 Deo dante, futura eſt) perpetua, petiui ut ei con-
 ſilium noſtrum exponeretur, quæ quidem ita mo-

res meos habet perspectos, ut sciat me et religio-
nis studiosum esse, et abhorrere ab iniustis consi-
lijs. Cumq; in hoc nostro coniugio celebrari-
tiam Deum cupiamus, sepe preces coniungimus,
sepe de diuinis mandatis, de spe uitæ æternæ, de be-
neficijs Christi colloquimur: ut his sermonibus ec-
tiam pietas ipsius mihi magno solatio est. Si quis
autem amet ritus, his suo arbitrio uti potest. Nam
mihi maximæ curæ est, ut nostrum coniugium u-
triq; iucundum sit, et salutare: et Deum oro, ut
utriusque mentem gubernet ad suam laudem. Oro
autem et obtestor R. V. D. ut hanc nostram com-
memorationem boni consulat: et ut paterno amo-
re nos complexa est, ita nunquam sinat animum
tuum ab alienari. Nos uicissim pietatem quam
filius optimo patri debet, summa fide præstabi-
mus: ac ualde rogamus, ut R. V. D. mittat aliquem
huc, cum quo copiosius de his rebus colloqui pos-
sim, qui exponat coniugi meæ cariss. beneuolentiã
R. V. D. erga me nihil mutatam esse. Bene ualeat
R. V. D. quam Deus diu seruet incolumem. 1539.
Mense octobri.

De usu arteriarum disputatio.

Nisi cõsuetudo scholæ nobis nota esset, magno-
pere uererer, ne me sumpsisse mihi hunc locum,
aut